

Bruselj, 26. januar 2024  
(OR. en)

5788/24

---

---

**Medinstitucionalna zadeva:  
2024/0012(NLE)**

---

---

**POLCOM 26  
COMER 17  
RELEX 97  
DUAL USE 10  
RECH 28  
ENER 36  
ENV 84**

**PREDLOG**

---

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	25. januar 2024
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2024) 26 final
Zadeva:	Predlog - PRIPOROČILO SVETA o povečanju varnosti raziskav

---

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2024) 26 final.

Priloga: COM(2024) 26 final



EVROPSKA  
KOMISIJA

Bruselj, 24.1.2024  
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Predlog

**PRIPOROČILO SVETA**

**o povečanju varnosti raziskav**

## **OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM**

### **1. OZADJE PREDLOGA**

- **Razlogi za predlog in njegovi cilji**

Kot je navedeno v evropski strategiji za gospodarsko varnost, objavljeni junija 2023<sup>1</sup>, so globalno povečanje geopolitičnih napetosti ter sovražni gospodarski ukrepi, kibernetiski napadi in napadi na kritično infrastrukturo, tuje vmešavanje in dezinformacije razkrili tveganja in ranljivosti v naših družbah, gospodarstvih in podjetjih. V nekaterih primerih je postalo jasno, da bi morala biti Evropa bolj pripravljena na razvijajoča se, nova in nastajajoča tveganja, ki se pojavljajo v teh zahtevnejših geopolitičnih razmerah.

Kritične tehnologije in tehnologije z dvojno rabo imajo v teh razmerah ključno vlogo, saj nekateri naši tekmeči uporabljajo nove in prelomne tehnologije za krepitev svojega političnega, gospodarskega in vojaškega položaja. Zato so lahko evropske raziskave in inovacije izpostavljene zlonamernemu vplivu in zlorabam na načine, ki vplivajo na našo varnost ali kršijo naše etične norme.

Sektor raziskav in inovacij je še posebno ranljiv zaradi svoje odprtosti in internacionalizacije, ki sta v njegovem DNK. Zato je za povečanje varnosti raziskav v sektorju raziskav in inovacij v Evropi potreben prilagojen pristop, ki je tesno povezan z akademsko svobodo in institucionalno avtonomijo, tj. z načeloma, ki sta temeljni za raziskave in inovacije.

Visokošolske institucije in raziskovalne organizacije se morajo znajti v vse bolj zapletenem in napetem mednarodnem okolju. Dolžnost EU je, da jim pomaga pri odgovornem in varnem delovanju v tem okolju ob polnem spoštovanju akademske svobode in institucionalne avtonomije.

Predlagano priporočilo Sveta prvič ponuja skupno opredelitev problema in skupno zavedanje nujnosti razmer. Zagotavlja politične smernice o tem, kakšen bi lahko bil učinkovit odziv politike, pri tem pa upošteva, da je veliko dela na področju varnosti raziskav povezanega s krmarjenjem po „sivih območjih“, kjer nekatere oblike mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij morda niso prepovedane, vendar so vseeno nezaželene, ker ogrožajo varnost Unije in njenih držav članic ali so neetične.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Evropska strategija za gospodarsko varnost temelji na trisebnem pristopu, ki zajema spodbujanje gospodarske baze in konkurenčnosti EU, zaščito pred tveganji za gospodarsko varnost ter sklepanje partnerstev z najširšim možnim naborom držav za obravnavanje skupnih pomislekov in interesov. Njen cilj je zagotoviti okvir za zanesljivo oceno in obvladovanje tveganj za gospodarsko varnost na ravni EU, nacionalni ravni in ravni podjetij ter hkrati ohraniti in povečati našo gospodarsko dinamiko.

Komisija se je v strategiji zavezala, da bo „predlagala ukrepe za izboljšanje varnosti raziskav, s čimer bo zagotovila sistematično in dosledno izvrševanje zgoraj navedenih orodij ter opredelila in odpravila morebitne preostale vrzeli. To bo storila ob hkratnem ohranjanju odprtosti našega sistema, ki je temelj naših inovativnih gospodarstev“. Predlog priporočila Sveta uresničuje to zavezo z oblikovanjem vodilnih načel za odgovorno internacionalizacijo in ključnih ukrepov politike na nacionalni in sektorski ravni za povečanje varnosti raziskav ter z navedbo seznama pobud na ravni EU za podporo prizadevanjem držav članic in sektorja.

---

<sup>1</sup> Skupno sporočilo Komisije in visokega predstavnika o evropski strategiji za gospodarsko varnost, JOIN(2023) 20 z dne 20. junija 2023 ([povezava](#)).

Predlog priporočila dopolnjuje in nadgrajuje delo, ki poteka, odkar je Komisija maja 2021 objavila sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam<sup>2</sup>. V navedenem sporočilu je predstavila strategijo za ohranitev odprtosti pri mednarodnem sodelovanju na področju raziskav in inovacij ob hkratnem spodbujanju enakih konkurenčnih pogojev in vzajemnosti, ki bo temeljila na temeljnih vrednotah.

Svet je v svojih sklepih iz septembra 2021 o globalnem pristopu dal pooblastilo za boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije<sup>3</sup>. Na tej podlagi so bile sprejete pomembne nadaljnje pobude, zlasti delovni dokument služb Komisije o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, ki ga je Komisija sprejela januarja 2022<sup>4</sup>. Države članice ter deležniki na področju raziskav in inovacij dokument uporabljajo kot podlago za razpravo o varnosti raziskav ter kot vir navdiha za razvoj lastnih prilagojenih smernic in orodij. Evropski parlament je dokument pozdravil v svoji resoluciji z dne 6. aprila 2022 o globalnem pristopu<sup>5</sup>. Komisija je z dejavnostjo vzajemnega učenja tudi olajšala vzajemno učenje med državami članicami in razvija spletno enotno kontaktno točko, kjer bodo zbrani vsi ustrezni dokumenti, poročila in orodja s področja varnosti raziskav.

Poleg tega je maja 2023 v okviru Sveta za konkurenčnost potekala orientacijska razprava o varnosti znanja in odgovorni internacionalizaciji, ki je zagotovila neprecenljiva spoznanja in smernice za predlog.

#### • **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Predlagano priporočilo je del celovitega svežnja ukrepov, ki temeljijo na evropski strategiji za gospodarsko varnost z dne 20. junija 2023. Predlog kot tak je sestavni del celovitih prizadevanj za krepitev splošne gospodarske varnosti EU. Evropska komisija je 3. oktobra 2023 sprejela priporočilo, v katerem je opredelila tehnološka področja, kritična za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi naj bi se z državami članicami opravila nadaljnja ocena tveganja<sup>6</sup>. Rezultati te ocene tveganja bi lahko bili podlaga za druge ukrepe, namenjene izvajanju evropske strategije za gospodarsko varnost, vključno z ukrepi za povečanje varnosti raziskav. Upoštevalo se bo javno posvetovanje, ki se je začelo z belo knjigo o izhodnih naložbah, zlasti kar zadeva elemente, pomembne za raziskave in inovacije.

Poleg tega predlagano priporočilo dopolnjuje več drugih pobud EU in je skladno z njimi, zlasti z:

- delom, opravljenim v zvezi s preprečevanjem hibridnih groženj v okviru strategije EU za varnostno unijo<sup>7</sup> ter strateškega kompasa za varnost in obrambo<sup>8</sup>;

---

<sup>2</sup> Sporočilo Komisije o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam: Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu, COM(2021) 252 z dne 18. maja 2021 ([povezava](#)).

<sup>3</sup> Sklepi Sveta o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam z dne 28. septembra 2021 ([povezava](#)), zlasti odstavki 3, 11 in 23.

<sup>4</sup> Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (Boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije – delovni dokument služb Komisije), Urad za publikacije Evropske unije, 2022 ([povezava](#)).

<sup>5</sup> Resolucija Evropskega parlamenta o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam, P9\_TA(2022)0112 z dne 6. aprila 2022 ([povezava](#)).

<sup>6</sup> Priporočilo Komisije o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja, C(2023) 6689 z dne 3. oktobra 2023 ([povezava](#)).

<sup>7</sup> Sporočilo Komisije o strategiji EU za varnostno unijo, COM(2020) 605 z dne 24. julija 2020 ([povezava](#)).

<sup>8</sup> Svet EU: Strateški kompas za varnost in obrambo, ST 7371/22 z dne 21. marca 2022 ([povezava](#)).

- evropskimi pravili za izvoz blaga in tehnologije z dvojno rabo zunaj EU, kot so določena v uredbi EU o nadzoru izvoza<sup>9</sup>. Komisija je septembra 2021 v pomoč visokošolskim institucijam in raziskovalnim organizacijam objavila priporočilo o programih skladnosti za raziskave v zvezi z blagom z dvojno rabo<sup>10</sup>;
- svežnjem za obrambo demokracije, ki ga je Komisija sprejela decembra 2023 pred evropskimi volitvami junija 2024. Cilj svežnja je obravnavati grožnje tujega vmešavanja z večjo stopnjo preglednosti dejavnosti zastopanja interesov, hkrati pa spodbujati državljansko udejstvovanje in sodelovanje državljanov v naših demokracijah<sup>11</sup>.

## 2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

### • Pravna podlaga

Pobuda spada na področje politike „raziskave in tehnološki razvoj“, na katerem si EU in njene države članice delijo pristojnosti v skladu s členom 4(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Predlagano priporočilo Sveta temelji na členu 182(5) PDEU v povezavi s členom 292 PDEU.

Člen 182(5) PDEU odpira možnost dopolnitve dejavnosti, načrtovanih v večletnem okvirnem programu, pri čemer Evropskemu parlamentu in Svetu omogoča, da po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom določita potrebne ukrepe za vzpostavitev evropskega raziskovalnega prostora.

Člen 292 PDEU zagotavlja pravno podlago, po kateri lahko Svet sprejme priporočila na predlog Komisije.

Pobuda ne predlaga nobene razširitve pristojnosti EU za sprejemanje predpisov ali zavezujočih zavez držav članic. Države članice se bodo glede na nacionalne okoliščine odločile, kako bodo izvedle to priporočilo Sveta.

### • Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Ta predlog je v skladu z načelom subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU).

Čeprav so nacionalne vlade najprimernejše za to, da vzpostavijo stik s svojimi univerzami in drugimi raziskovalnimi organizacijami ter jih podprejo pri sprejemanju potrebnih ukrepov, sta potrebna sodelovanje in usklajevanje na ravni EU, da se zagotovi pravilno delovanje evropskega raziskovalnega prostora in zmanjšajo razlike zaradi različnih nacionalnih ukrepov za varnost raziskav.

Ozaveščenost o tveganjih v EU trenutno ni povsod enaka. Vse več držav članic ter akterjev na področju raziskav in inovacij razvija in uvaja namenske zaščitne ukrepe, medtem ko se drugi teh tveganj očitno še vedno ne zavedajo, kar ustvarja ranljivosti, ki bi jih bilo mogoče zlahka izkoristiti. Zato je nujna minimalna raven doslednosti pristopa po vsej EU.

<sup>9</sup> Uredba (EU) 2021/821 o vzpostavitvi režima EU za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo ([povezava](#)).

<sup>10</sup> Priporočilo Komisije o programih notranje skladnosti za nadzor raziskav v zvezi z blagom z dvojno rabo [...], 2021/1700 z dne 15. septembra 2021 ([povezava](#)).

<sup>11</sup> Sporočilo Komisije o obrambi demokracije, COM(2023) 630 z dne 12. decembra 2023 ([povezava](#)).

- **Sorazmernost**

Ta predlog je v skladu z načelom sorazmernosti, kot je določeno v členu 5(4) PEU. Vsebina in oblika predlaganega priporočila Sveta ne presegata tega, kar je potrebno za doseg minimalne ravni doslednosti pristopa po vsej EU.

Pravni status te pobude bi moral zagotoviti odgovornost in potrditev držav članic. Hkrati bi moral temeljiti predvsem na samoupravljanju sektorja raziskav in inovacij v skladu z akademsko svobodo in institucionalno avtonomijo.

Priporočilo pomaga državam članicam in raziskovalnim organizacijam pri razvoju in izvajanju učinkovitih in sorazmernih politik in ukrepov. Poudarja pomen mednarodnega sodelovanja in odprtosti v skladu z načelom „odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je potrebno“. V njem je tudi predstavljeno, katere ukrepe za obvladovanje tveganj bi bilo mogoče uvesti ob polnem spoštovanju akademske svobode in institucionalne avtonomije, hkrati pa se izogniti diskriminaciji in stigmatizaciji.

- **Izbira instrumenta**

Predlagano priporočilo Sveta državam članicam zagotavlja smernice o tem, kako učinkovito prepoznati in obravnavati tveganja za varnost raziskav. Državam članicam priporoča, naj podprejo svoj sektor raziskav in inovacij ter sprejmejo ustrezne ukrepe za ozaveščanje in krepitev odpornosti. Priporočilo Sveta, ki temelji na delovnem dokumentu služb o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, bi zagotovilo, da bi bile vse države članice aktivno vključene in zavezane na politični ravni.

Namesto tega bi se lahko sprejelo priporočilo ali sporočilo Komisije. Vsebinsko bi lahko načeloma zajemala ista vprašanja kot priporočilo Sveta. Vendar pa je tema instrumentoma skupno to, da ne vključujeta ali zavezujeta držav članic. Ni zagotovila, da se naslovniki strinjajo s predlaganim pristopom in zavedajo nujnosti razmer.

Pravno zavezujoča pobuda, kot je direktiva ali uredba, ki bi urejala mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij tako, da bi države članice ustrezno opredelile in obravnavale tveganja, bi zagotovila pravno skladnost po vsej Uniji. Vendar je glavna pomanjkljivost zavezujočega instrumenta v tem specifičnem okviru ta, da bi ga bilo zelo težko oblikovati tako, da bi se upoštevali delitev pristojnosti med EU in državami članicami ter načeli akademske svobode in institucionalne avtonomije.

Zato se predlog priporočila Sveta šteje za ustrezeni politični instrument za obravnavo zadevnih vprašanj.

### **3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA**

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

Ni relevantno.

- **Posvetovanja z deležniki**

Predlagano priporočilo Sveta temelji na delovnem dokumentu služb Komisije o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije iz januarja 2022. Leta 2023 se je izvajala dejavnost vzajemnega učenja o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, v okviru katere so strokovnjaki iz 13 držav članic izmenjali nacionalne izkušnje in strokovno

znanje. Poleg tega so v okviru mreže znanja EU o Kitajski (EUKNOC) potekala tri namenska srečanja s strokovnjaki iz držav članic o varnosti raziskav.

Pri pripravi predloga se je upošteval tudi poziv k predložitvi dokazov, ki je bil od 6. decembra 2023 do 3. januarja 2024 odprt za povratne informacije javnosti na spletni strani „Povejte svoje mnenje“. Komisija je prejela 56 prispevkov, od tega skoraj 40 % iz akademskih ali raziskovalnih ustanov. Poleg poziva k predložitvi dokazov je bilo 15. decembra 2023 izvedeno ciljno usmerjeno posvetovanje, na katerem so sodelovali predstavniki glavnih organizacij deležnikov na področju raziskav in inovacij na ravni EU.

- **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Predlog je podprt s prispevki, prejetimi med postopkom posvetovanja, ter obsežnimi dokazi, poročili in študijami, zbranimi v zadnjih letih. Ključni viri dokazov vključujejo obsežno in vse večjo zbirko dokumentov s smernicami o varnosti raziskav, ki so jih pripravile države članice in sektorske organizacije<sup>12</sup>, ter poročila možganskih trustov, organizacij deležnikov in svetovalnih svetov o tem vprašanju.

Ustrezno so se upoštevale tudi politike za varnost raziskav, ki so jih v preteklih letih izvajali nekateri naši mednarodni partnerji, ter spoznanja in izkušnje, ki so jih pri tem pridobili. To vključuje politike držav, kot so Združene države Amerike, Združeno kraljestvo, Avstralija in Kanada<sup>13</sup>. V okviru večstranskega dialoga o vrednotah in načelih<sup>14</sup> je decembra 2023 potekala delavnica o varnosti raziskav, na kateri so aktivno sodelovali mednarodni partnerji.

- **Ocena učinka**

Zaradi dopolnilnega pristopa dejavnosti k pobudam držav članic ter nezavezujoče in prostovoljne narave predlaganih dejavnosti ocena učinka ni bila izvedena.

Učinek priporočila je v veliki meri odvisen od vključenosti držav članic in sektorskih organizacij ter njihove pripravljenosti za ukrepanje, zato ga ni mogoče oceniti vnaprej. Če bo Svet predlog sprejel, države članice pa se bodo ob podpori sektorja zavezale k izvajanju njegovih priporočil, bi lahko predlog okrepil raziskave z ozaveščanjem in krepitvijo odpornosti po vsej Evropi.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Predlog ni povezan s programom Komisije REFIT za poenostavitev zakonodaje. Kljub temu se po najboljših močeh prizadeva za učinkovito uporabo omejenih virov, med drugim z uporabo obstoječih struktur upravljanja evropskega raziskovalnega prostora in zanašanjem na obstoječe strukture poročanja. V predlaganem priporočilu je tudi poudarjeno, da se je treba pri uvajanju zaščitnih ukrepov izogibati nepotrebnemu upravnemu bremenu za sektor in da se v okviru financiranja raziskav čas do dodelitve sredstev ne bi smel po nepotrebnem podaljšati.

- **Temeljne pravice**

Eden od glavnih ciljev predloga je podpreti države članice in raziskovalne organizacije pri zagotavljanju, da se pri mednarodnem sodelovanju na področju raziskav in inovacij ne kršijo temeljne vrednote in človekove pravice. Priporočilo je osredotočeno na zaščito temeljnih

<sup>12</sup> Glej na primer „zbirko smernic za varno in uspešno sodelovanje na področju raziskav in inovacij z opombami“ (2022), ki jo je organizacija DLR-PT pripravila na zahtevo Komisije ([povezava](#)).

<sup>13</sup> Več informacij je na primer na voljo na naslednjih spletnih mestih: za ZDA ([povezava](#)), za Združeno kraljestvo ([povezava](#)), za Avstralijo ([povezava](#)) in za Kanado ([povezava](#)).

<sup>14</sup> Več informacij o večstranskem dialogu o vrednotah in načelih je na voljo tukaj: [povezava](#).

akademijskih vrednot, zlasti akademske svobode in raziskovalne integritete.

#### **4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE**

Čeprav ta pobuda ne bo zahtevala dodatnih sredstev iz proračuna EU, se bodo z ukrepi iz tega priporočila mobilizirali viri financiranja na ravni EU ter nacionalni in sektorski ravni.

Za „evropski strokovni center za varnost raziskav“, ki ga namerava ustanoviti Komisija, bi se uporabil obstoječi proračun programa Obzorje Evropa. Kar zadeva organizacijsko strukturo, bi bilo primernih več možnosti, ki jih bo Komisija nadalje proučila ob upoštevanju prednostne izbire držav članic in deležnikov glede njenih funkcionalnosti.

#### **5. DRUGI ELEMENTI**

##### **• Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Da bi se države članice in deležnike podprlo pri izvajanju priporočila, se bodo v celoti uporabile obstoječe strukture upravljanja evropskega raziskovalnega prostora. Pričakuje se, da se bo varnost raziskav upoštevala v naslednjem programu politike evropskega raziskovalnega prostora za obdobje 2025–2027, ki se trenutno pripravlja v dialogu z državami članicami in deležniki.

Poročanje Komisije bo temeljilo na že obstoječem dvoletnem poročanju o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam. Naslednje poročilo je predvideno za sredino leta 2025. Države članice so pozvane, da v devetih mesecih po sprejetju priporočila predložijo nacionalne akcijske načrte o tem, kako ga nameravajo izvajati.

##### **• Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

##### **• Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Splošni cilj pobude je pomagati državam članicam, visokošolskim institucijam ter javnim in zasebnim raziskovalnim organizacijam pri obvladovanju tveganj za varnost raziskav. Tako se bo zagotovilo, da dejavnosti na področju raziskav, inovacij in visokošolskega izobraževanja ne bodo zlorabljene ali prikazane na način, ki bi vplival na varnost EU in njenih držav članic ali ki bi bil neetičen. V ta namen predlagano priporočilo Sveta vsebuje naslednje oddelke:

- po predstavitvi zadevnega vprašanja in političnega ozadja predloga v uvodnih izjavah je pojasnjeno njegovo področje uporabe. Predlagana je opredelitev pojma „varnost raziskav“, ki temelji na glavnih elementih različnih opredelitev, ki se uporabljajo na mednarodni ravni. Pojasnjeno je tudi, katere organizacije in deležniki so primarno naslovljeni v okviru priporočila.
- Nato so predlagana načela za odgovorno internacionalizacijo. Ta načela so zasnovana tako, da jih je mogoče uporabiti kot podlago za oblikovanje in zasnovo odziva politike na varnost raziskav na kateri koli ravni (ravni EU, nacionalni ravni ali ravni posameznih raziskovalnih organizacij). Načela temeljijo na pristopih iz nacionalnih in sektorskih smernic o odgovorni internacionalizaciji. Na podlagi odziva na poziv k predložitvi dokazov je mogoče sklepati, da ta načela jasno ustrezajo skupnosti deležnikov.
- V naslednjem oddelku so navedena dejanska priporočila državam članicam. Razdeljen je na štiri pododdelke. V prvem pododdelku je navedeno, kaj se priporoča,

da javni organi storijo za sektor raziskav in inovacij v smislu vzpostavitve podporne strukture in zagotavljanja smernic. V drugem pododdelku je obravnavana ključna vloga, ki jo imajo nacionalne organizacije za financiranje pri povečanju varnosti raziskav. V tretjem pododdelku je podrobneje opisano, kaj se priporoča, da države članice storijo v podporo visokošolskim institucijam in raziskovalnim organizacijam pri uvajanju zaščitnih ukrepov in politik.

- V zadnjem pododdelku je opisanih več podpornih ukrepov in pobud Komisije, ki naj bi jih države članice olajšale.
- V zadnjem oddelku je navedeno, kako olajšati in spremljati nadaljnje ukrepanje v zvezi s priporočilom.

Predlog

## PRIPOROČILO SVETA

### o povečanju varnosti raziskav

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292, prvi in drugi stavek, v povezavi s členom 182(5) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Odprtost, mednarodno sodelovanje in akademska svoboda so v središču vrhunskih raziskav in inovacij. Vendar se naši raziskovalci in akademiki zaradi vse večjih mednarodnih napetosti ter vse večje geopolitične pomembnosti raziskav in inovacij pri mednarodnem sodelovanju vse pogosteje srečujejo s tveganji za varnost raziskav, zato so lahko evropske raziskave in inovacije izpostavljene zlonamernemu vplivu in zlorabam na načine, ki vplivajo na našo varnost ali kršijo naše etične norme. Zato je pomembno, da se evropske visokošolske institucije ter javne in zasebne raziskovalne organizacije podprejo in opolnomočijo za obravnavanje teh tveganj. Potrebni so natančni in sorazmerni zaščitni ukrepi, da bo mednarodno sodelovanje še naprej odprto in varno.
- (2) Odprta znanost zagotavlja, da je znanost čim bolj dostopna v korist znanosti, gospodarstva in družbe na splošno, mednarodno sodelovanje pa prispeva k učinkovitemu reševanju globalnih izzivov. Akademska svoboda pomeni, da lahko raziskovalci svobodno izvajajo svoje raziskave ter izbirajo raziskovalne metode in raziskovalne partnerje z vsega sveta, mednarodna mobilnost raziskovalnih talentov pa bogati znanstveno raziskovanje ter je bistvena za spodbujanje inovacij in doseganje znanstvenih prebojev.
- (3) Vse večja strateška konkurenca in vrnitev k politiki moči vodita k vse bolj transakcijskim odnosom med državami. Posledica te spremembe so bolj raznolike, nepredvidljive in pogosto hibridne grožnje<sup>1</sup>. Nekateri konkurenti EU si zaradi ključne vloge tehnologije pri politični, gospodarski in vojaški premoči prizadevajo za svetovno prevlado na področju novih in prelomnih tehnologij, da bi okrepili svoje vojaške in obveščevalne zmogljivosti, medtem ko dejavno izvajajo strategije spajanja civilnih in vojaških ciljev.
- (4) Hibridne grožnje lahko prizadenejo vse zadevne sektorje, vendar je sektor raziskav in inovacij še posebno ranljiv zaradi svoje odprtosti, akademske svobode, institucionalne avtonomije in svetovnega sodelovanja. Raziskovalci in inovatorji s sedežem v EU so

---

<sup>1</sup> O hibridnih grožnjah govorimo, kadar državni ali nedržavni akterji skušajo izkoristiti ranljivosti EU v svojo korist z uporabo usklajene kombinacije ukrepov (tj. diplomatskih, vojaških, gospodarskih in tehnoloških), pri čemer razmere ne dosežejo praga za uradno razglasitev vojne ([povezava](#)).

usmerjeni v pridobivanje najsodobnejšega znanja in tehnologije, včasih z uporabo zavajajočih in prikritih metod ali z odkrito krajo, pogosteje pa z izkoriščanjem navidezno dobronamernega mednarodnega akademskega sodelovanja. Te hibridne grožnje ne samo ogrožajo našo varnost, temveč bi lahko vplivale tudi na akademsko svobodo v Evropi.

- (5) Visokošolske institucije in druge raziskovalne organizacije se tako znajdejo v vse bolj zahtevnem mednarodnem okolju, pri čemer obstajajo tveganja neželenega prenosa ključnega znanja in tehnologije v problematične države, kjer se lahko uporabijo za krepitev vojaških zmogljivosti ali za namene, ki kršijo temeljne vrednote. Čeprav tako sodelovanje ni vedno zakonsko prepovedano, je nezaželeno, saj odpira velike varnostne in etične dileme.
- (6) V skladu z institucionalno avtonomijo in akademsko svobodo so visokošolske institucije in druge raziskovalne organizacije v prvi vrsti odgovorne za razvoj in upravljanje svojega mednarodnega sodelovanja. Javni organi na vseh ravneh bi jim morali nuditi pomoč in podporo, da bodo lahko sprejemale informirane odločitve in obvladovale tveganja za varnost raziskav ter da bo lahko mednarodno sodelovanje na področju raziskav, inovacij in visokega šolstva ostalo odprto in varno.
- (7) V zadnjih letih potekajo razprave o krejitvi varnosti raziskav na ravni EU, v okviru katerih je bilo sprejetih tudi več pobud:
  - Komisija je maja 2021 objavila sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam<sup>2</sup>, v katerem je predstavila novo evropsko strategijo za mednarodno politiko na področju raziskav in inovacij. Svet se je odzval septembra 2021, ko je sprejel sklepe Sveta<sup>3</sup>, s katerimi je podelil politični mandat za skupno delo na področju varnosti raziskav;
  - v okvirni program EU za raziskave in inovacije za obdobje 2021–2027, tj. program Obzorje Evropa<sup>4</sup>, je bilo uvedenih več zaščitnih ukrepov, s katerimi se izvršuje posebna odgovornost EU kot enega največjih evropskih financerjev raziskav;
  - Svet je novembra 2021 v okviru sklepov o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA)<sup>5</sup>, v katerih je boj proti tujemu vmešavanju vključen med prednostne ukrepe, sprejel program politike ERA za obdobje 2022–2024;
  - Komisija je januarja 2022 na podlagi svojih zavez, ki izhajajo iz globalnega pristopa in programa politike ERA, objavila delovni dokument služb Komisije

---

<sup>2</sup> Sporočilo Komisije o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam: Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu, COM(2021) 252 z dne 18. maja 2021 ([povezava](#)).

<sup>3</sup> Sklepi Sveta o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam z dne 28. septembra 2021 ([povezava](#)), zlasti odstavki 3, 11 in 23.

<sup>4</sup> Uredba o programu Obzorje Evropa, tj. Uredba (EU) 2021/695 z dne 28. aprila 2021 ([povezava](#)), med drugim določa varnostno oceno vseh projektov, izbranih za financiranje (člen 20), možnost izključitve subjektov s sedežem v tretjih državah ali pod nadzorom tretjih držav iz nekaterih razpisov (člen 22(5)), dodajanje meril za upravičenost k merilom iz odstavkov 2 do 5, da se upoštevajo zahteve posebnih politik ali vrsta in cilji ukrepa (člen 22(6)), in pravico Komisije ali ustreznega organa financiranja do ugovora glede prenosa lastništva nad rezultati ali podelitve izključne licence v zvezi z rezultati (člen 40(4)). Podobne določbe so vključene v Evropski obrambni sklad in vesoljski program Unije.

<sup>5</sup> Sklepi Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA) z dne 26. novembra 2021 ([povezava](#)).

o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije<sup>6</sup>. Poleg tega je za olajšanje vzajemnega učenja med državami članicami v letu 2023 potekala dejavnost vzajemnega učenja;

- v sporočilu Komisije o evropski strategiji za univerze<sup>7</sup> je poudarjeno, da imajo visokošolske institucije edinstven položaj na križišču izobraževanja, raziskav in inovacij, zaradi česar imajo ključno vlogo pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora<sup>8</sup> in evropskega raziskovalnega prostora, tuje vmešavanje v visokošolske institucije je opredeljeno kot grožnja in podprto je izvajanje smernic o tujem vmešavanju. Vloga visokošolskih institucij pri zaščiti evropskih demokratičnih vrednot je v središču strategije;
- Evropski parlament je 9. marca 2022 sprejel resolucijo o tujem vmešavanju v vse demokratične procese v Evropski uniji, tudi o dezinformacijah, v kateri poziva h krepitvi akademske svobode, izboljšanju preglednosti tujega financiranja ter opredelitvi in spremljanju tujega vmešavanja na kulturnem, akademskem in verskem področju<sup>9</sup>;
- s širšega varnostnega in obrambnega vidika poteka delo v okviru strategije EU za varnostno unijo<sup>10</sup> ter strateškega kompasa za varnost in obrambo<sup>11</sup>, katerega cilj sta skupna ocena groženj in izzivov ter večja usklajenost ukrepov na področju varnosti in obrambe, vključno z različnimi instrumenti za odkrivanje hibridnih groženj in odzivanje nanje v okviru nabora orodij EU za odzivanje na hibridne grožnje;
- na področju pravil EU o nadzoru izvoza blaga in tehnologije z dvojno rabo je uredba EU o nadzoru izvoza<sup>12</sup> zelo pomembna za varnost raziskav. Komisija je v pomoč visokošolskim institucijam in raziskovalnim organizacijam septembra 2021 objavila priporočilo o programih skladnosti za raziskave v zvezi z blagom z dvojno rabo<sup>13</sup>.

- (8) Komisija in visoki predstavnik sta sprejela skupno sporočilo o evropski strategiji za gospodarsko varnost<sup>14</sup>, katere cilj je zagotoviti, da bo imela Unija še naprej koristi od gospodarske odprtosti, hkrati pa se bodo čim bolj zmanjšala tveganja za njeno gospodarsko varnost. V strategiji je predlagan tristebni pristop: spodbujanje gospodarske baze in konkurenčnosti EU, zaščita pred tveganji ter sklepanje partnerstev z najširšim možnim naborom držav za obravnavanje skupnih pomislekov in interesov. V vsakem od stebrov imajo raziskave in inovacije ključno vlogo.

---

<sup>6</sup> Evropska komisija, Generalni direktorat za raziskave in inovacije, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (Boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije – delovni dokument služb Komisije), Urad za publikacije Evropske unije, 2022 ([povezava](#)).

<sup>7</sup> Sporočilo Komisije o evropski strategiji za univerze, COM(2022) 16 z dne 18. januarja 2022 ([povezava](#)).

<sup>8</sup> Sporočilo Komisije o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025, COM(2020) 625 z dne 30. septembra 2020 ([povezava](#)).

<sup>9</sup> Resolucija Evropskega parlamenta o tujem vmešavanju v vse demokratične procese v Evropski uniji, tudi o dezinformacijah, P9\_TA(2022)0064 z dne 9. marca 2022 ([povezava](#)).

<sup>10</sup> Sporočilo Komisije o strategiji EU za varnostno unijo, COM(2020) 605 z dne 24. julija 2020 ([povezava](#)).

<sup>11</sup> Svet Evropske unije: Strateški kompas za varnost in obrambo, ST 7371/22 z dne 21. marca 2022 ([povezava](#)).

<sup>12</sup> Uredba (EU) 2021/821 o vzpostavitvi režima EU za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo ([povezava](#)).

<sup>13</sup> Priporočilo Komisije o programih notranje skladnosti za nadzor raziskav v zvezi z blagom z dvojno rabo [...], 2021/1700 z dne 15. septembra 2021 ([povezava](#)).

<sup>14</sup> Skupno sporočilo o evropski strategiji za gospodarsko varnost, JOIN(2023) 20 z dne 20. junija 2023 ([povezava](#)).

- (9) Komisija je na podlagi tega skupnega sporočila v priporočilu z dne 3. oktobra 2023 opredelila tehnološka področja, kritična za gospodarsko varnost EU, na katerih bo skupaj z državami članicami izvedla nadaljnjo oceno tveganja<sup>15</sup>. Ocene tveganja so se že prednostno začele izvajati na štirih od desetih opredeljenih kritičnih tehnoloških področjih, in sicer na področju naprednih polprevodnikov, umetne inteligence, kvantne tehnologije in biotehnologije. Rezultati ocen tveganja, ko bodo dokončane, bi lahko bili podlaga za druge ukrepe za izvajanje evropske strategije za gospodarsko varnost, vključno z ukrepi za povečanje varnosti raziskav.
- (10) V skupnem sporočilu o evropski strategiji za gospodarsko varnost je bilo tudi napovedano, da bo Komisija predlagala ukrepe za povečanje varnosti raziskav z zagotavljanjem uporabe obstoječih orodij ter opredelitvijo in odpravo morebitnih preostalih vrzeli, ob hkratnem ohranjanju odprtosti raziskovalnega in inovacijskega ekosistema.
- (11) Kar zadeva opredelitev vrzeli iz prejšnje točke, razprave z državami članicami in organizacijami deležnikov kažejo, da oblikovalci politik in strokovnjaki nujno potrebujejo večjo konceptualno jasnost ter skupno razumevanje zadevnih vprašanj in tega, kaj pomeni sorazmeren in učinkovit odziv politike.
- (12) Vse več držav članic je razvilo ali razvija politike, katerih cilj je povečati varnost raziskav. Čeprav ta prizadevanja na splošno prispevajo k ozaveščanju in krepitvi odpornosti, bi neusklajeno povečanje števila nacionalnih ukrepov privedlo do različnih nacionalnih politik, razlik med državami članicami in s tem razdrobljenosti evropskega raziskovalnega prostora. Usklajevanje na ravni EU je zato potrebno za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev in zaščito celovitosti evropskega raziskovalnega prostora.
- (13) Poudariti je treba, da so zaščitni ukrepi za varnost raziskav lahko resnično učinkoviti le, če se dosledno uporabljajo na vseh ravneh, med drugim na ravni EU, nacionalni in regionalni ravni ter ravni posameznih javnih in zasebnih raziskovalnih organizacij, da se preprečijo vrzeli in izogibanje.
- (14) V posebnih primerih bi bile za skladnost z ustrežno zakonodajo in pravili EU koristne razlagalne smernice. To velja zlasti za pravila o nadzoru izvoza, predvsem za nematerialni prenos tehnologije, vizumske obveznosti za tuje raziskovalce<sup>16</sup> ter razlago nekaterih zahtev glede odprte znanosti in upravljanja intelektualnih sredstev z vidika varnosti raziskav.
- (15) Pomembno je, da se hibridne grožnje, ki vplivajo na raziskovalni in inovacijski ekosistem, strukturirano ocenijo, s čimer se krepí situacijsko zavedanje oblikovalcev politik z opiranjem na enotno zmogljivost za analizo obveščevalnih podatkov (SIAC), zlasti hibridno fuzijsko celico, delo Evropskega centra za preprečevanje hibridnih groženj<sup>17</sup> in agencijo ENISA v zvezi s kibernetскими grožnjami<sup>18</sup>.

---

<sup>15</sup> Priporočilo Komisije o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja, C(2023) 6689 z dne 3. oktobra 2023 ([povezava](#)).

<sup>16</sup> Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušek au pair ([povezava](#)).

<sup>17</sup> Evropski center za preprečevanje hibridnih groženj je avtonomna mrežna mednarodna organizacija za boj proti hibridnim grožnjam, ki je bila ustanovljena leta 2017 in ima sedež v Helsinkih ([povezava](#)).

<sup>18</sup> Agencija Evropske unije za kibernetško varnost, ENISA, je agencija Unije, ki se ukvarja z zagotavljanjem visoke skupne ravni kibernetške varnosti v Evropi ([povezava](#)).

- (16) Ob upoštevanju, da se velik delež raziskav in inovacij izvaja v zasebnem sektorju, je ključno razviti ciljno usmerjene smernice in orodja za podjetja, zlasti raziskovalno intenzivna zagonska podjetja ter mala in srednja podjetja. Čeprav so tveganja, ki so jim podjetja izpostavljena, lahko podobna, se njihov položaj razlikuje od položaja visokošolskih institucij in raziskovalnih organizacij. Glede na to je treba opozoriti na obstoječa pravila, vključno s pravili o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo, pregledu tujih naložb in tekočem delu na področju spremljanja naložb v tujini.
- (17) Pri pripravi tega priporočila je bila ustrezna pozornost namenjena izkušnjam držav članic in partnerjev EU v dvo- in večstranskih okvirih. V priporočilu se upoštevajo spoznanja ključnih partnerjev iz politik, hkrati pa je poudarjeno, da bi bilo treba oblikovati pristop, ki bo ustrezal edinstvenemu evropskemu okviru. Z našimi partnerji si še naprej prizadevamo za izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks ter iskanje načinov za uskladitev zaščitnih ukrepov, tudi v okviru večstranskega dialoga o vrednotah in načelih, kot del pridružitvenih pogajanj in sestankov skupnega usmerjevalnega odbora za znanost in tehnologijo v okviru mednarodnih sporazumov o znanosti in tehnologiji, pa tudi v večstranskih forumih, kot so G7, OECD in NATO, ter v ustreznih večstranskih dogovorih o nadzoru izvoza.
- (18) Varnost raziskav je vprašanje, ki se mu namenja vse več pozornosti, razprava o s tem povezanih tveganjih in o tem, kako jih najbolje obvladovati, pa se krepi. Zato je treba dodatno povečati ozaveščenost, olajšati vzajemno učenje med državami članicami in ustreznimi organizacijami deležnikov ter prispevati k prožnemu in prilagodljivemu pristopu k učenju.

## **PODROČJE UPORABE**

1. V tem priporočilu se „varnost raziskav“ nanaša na obvladovanje tveganj, povezanih z:
  - (a) nezaželenim prenosom ključnega znanja, izkušenj in tehnologije, ki lahko vplivajo na varnost EU in njenih držav članic, če se na primer uporabijo v vojaške namene v tretjih državah;
  - (b) zlonamernim vplivom na raziskave, kadar lahko tretje države raziskave uporabijo ali se lahko iz tretjih držav uporabijo za širjenje določenih sporočil ali spodbujanje samocenzure med študenti in raziskovalci, kar krši akademsko svobodo in raziskovalno integriteto v EU;
  - (c) kršitvami etike ali integritete, kadar se znanje in tehnologije uporabljajo za zatiranje ali spodkopavanje temeljnih vrednot v EU ali drugje.
2. V tem priporočilu bi bilo treba „mednarodno sodelovanje“ razumeti kot sodelovanje javnih in zasebnih raziskovalnih organizacij ter visokošolskih institucij z raziskovalnimi in inovacijskimi organizacijami in podjetji s sedežem zunaj EU. Raziskovalne in inovacijske organizacije in podjetja s sedežem v EU, katerih lastništvo ali nadzor je zunaj EU, bi bilo treba obravnavati na podlagi ocene tveganja.
3. V okviru tega priporočila se „ocena tveganja“ nanaša na postopek v zvezi z mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav in inovacij, pri katerem se upošteva kombinacija glavnih dejavnikov tveganja. Kombinacija teh dejavnikov določa stopnjo tveganja. Ključne elemente, ki jih je treba oceniti, je mogoče razvrstiti v štiri kategorije:

- profil tveganja organizacije s sedežem v EU, ki se vključuje v mednarodno sodelovanje: upoštevati je treba prednosti in ranljivosti organizacije, vključno s finančnimi odvisnostmi, ki so pomembne za raziskovalni projekt,
  - področje raziskav in inovacij, na katerem bo mednarodno sodelovanje potekalo: upoštevati je treba, ali se projekt osredotoča na raziskovalno področje, na primer kritično tehnološko področje, ali vključuje metodologijo ali raziskovalno infrastrukturo, ki velja za posebej občutljivo z vidika varnosti ali etike/človekovih pravic,
  - profil tveganja tretje države, v kateri ima mednarodni partner sedež ali v kateri ima lastništvo ali nadzor (npr. ali za državo veljajo sankcije oziroma ima pomanjkljive rezultate na področju pravne države ali varstva človekovih pravic, agresivno strategijo spajanja civilnih in vojaških ciljev ali omejeno akademsko svobodo),
  - profil tveganja mednarodne partnerske organizacije: skrbno je treba preveriti organizacijo, s katero nameravate sodelovati, da ugotovite, ali je povezana z vlado ali vojsko, povezave sodelujočih raziskovalcev/osebja ter namere partnerja glede (končne) uporabe rezultatov raziskav.
4. V tem priporočilu „sektor raziskav in inovacij“ zajema vse javne in zasebne raziskovalne organizacije in visokošolske institucije v Uniji. Glede na pomen drugih deležnikov, kot so službe za prenos tehnologije, agencije za internacionalizacijo, gospodarske zbornice in raziskovalno intenzivna podjetja, je to priporočilo lahko enako pomembno še za vse druge akterje v raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu EU. Po potrebi se lahko upoštevajo tudi dejavnosti mednarodnega sodelovanja, povezane z izobraževanjem.

## **NAČELA ZA ODGOVORNO INTERNACIONALIZACIJO**

1. Nadaljnje spodbujanje in zagovarjanje akademske svobode in institucionalne avtonomije ob upoštevanju, da so za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij odgovorne zlasti visokošolske institucije in druge raziskovalne organizacije.
2. Nadaljnje podpiranje in spodbujanje mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij s partnerji iz tretjih držav, ki je hkrati odprto in varno, v skladu z načelom „odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je potrebno“, pri čemer se zagotovi, da so rezultati raziskav najdljivi, dostopni, interoperabilni in ponovno uporabljivi (FAIR), ob ustreznem upoštevanju veljavnih omejitev, vključno z varnostnimi vprašanji.
3. Zagotavljanje sorazmernosti ukrepov: če se uvedejo zaščitni ukrepi, ne bi smeli presežati tistega, kar je nujno potrebno za zmanjšanje zadevnih tveganj in preprečitev nepotrebnega upravnega bremena. Cilj ni distanciranje, ampak zmanjšanje tveganja.
4. Usmerjanje ukrepov za varnost raziskav v zagotavljanje gospodarske varnosti, vključno z varnostjo Unije in nacionalno varnostjo, in v zaščito skupnih vrednot, vključno z akademsko svobodo, ob izogibanju protekcionizmu ter neupravičeni politični instrumentalizaciji raziskav in inovacij.
5. Spodbujanje samoupravljanja v sektorju, ki bo raziskovalcem in inovatorjem omogočilo sprejemanje informiranih odločitev ter poudarilo družbeno odgovornost

visokošolskih institucij in drugih raziskovalnih organizacij na podlagi načela, da „z akademsko svobodo pride tudi akademska odgovornost“.

6. Sprejetje vsevladnega pristopa, ki združuje ustrezno strokovno znanje in spretnosti, zagotavlja celovit pristop k varnosti raziskav ter spodbuja skladnost vladnih ukrepov in sporočil za sektor raziskav in inovacij, vključno s konkretnimi ukrepi za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo ustrezne delovne sile.
7. Ob izvajanju pristopa, ki temelji na tveganju, sprejetje politik, ki obravnavajo vse države enako, ter opredelitev in obravnavanje tveganj za varnost raziskav ne glede na to, od kod izvirajo, saj je to najboljše zagotovilo, da se ohrani uravnotežen pristop k priložnostim in tveganjem pri sodelovanju na področju raziskav in inovacij ter da se ne spregledajo spremembe v krajini groženj, vključno s pojavom novih akterjev groženj.
8. Zagotavljanje, da se po najboljših močeh preprečijo vse oblike neposredne in posredne diskriminacije in stigmatizacije, ki bi se lahko pojavile kot nenamerni stranski učinki zaščitnih ukrepov, ter zagotavljanje polnega spoštovanja temeljnih pravic in skupnih vrednot.
9. Priznavanje dinamične narave varnosti raziskav, ki jo oblikujejo razvijajoča se tveganja, nova spoznanja in geopolitični konteksti, kar zahteva učni pristop z rednimi pregledi, ki se izvajajo, da se zagotovijo posodobljenost, učinkovitost in sorazmernost politik za varnost raziskav.

#### **DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:**

ob doslednem upoštevanju institucionalne avtonomije in akademske svobode ter v skladu z nacionalnimi okoliščinami in svojo odgovornostjo za nacionalno varnost:

1. si prizadevajo za razvoj in izvajanje skladnega sklopa ukrepov politike za povečanje varnosti raziskav, pri čemer naj čim bolj izkoristijo elemente, navedene v tem oddelku, in hkrati upoštevajo zgoraj navedena načela za odgovorno internacionalizacijo;
2. vzpostavijo dialog z deležniki na področju raziskav in inovacij, da se opredelijo odgovornosti in vloge ter pripravi nacionalni akcijski načrt, po potrebi oblikujejo nacionalne smernice ter navedejo ustrezni ukrepi in pobude za povečanje varnosti raziskav, skupaj s časovnim načrtom za njihovo izvajanje;
3. vzpostavijo podporno strukturo, na primer svetovalno vozlišče za varnost raziskav, ki bo raziskovalcem in inovatorjem pomagalo pri obvladovanju tveganj, povezanih z mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav in inovacij. Z združevanjem medsektorskega strokovnega znanja in spretnosti bi morale zagotavljati informacije in nasvete, ki bi jih raziskovalne organizacije lahko uporabile za sprejemanje informiranih odločitev, tehtanje priložnosti in tveganj morebitnega mednarodnega sodelovanja ter druge storitve, ki jih sektor raziskav in inovacij očitno potrebuje, vključno z dejavnostmi ozaveščanja in usposabljanji;
4. okrepijo dokazno podlago za oblikovanje politike v zvezi z varnostjo raziskav z analizo krajine groženj, tudi z vidika kibernetске varnosti, ter z izvajanjem ali naročanjem raziskav, pomembnih za politiko;
5. namenijo posebno pozornost tistim kritičnim tehnologijam, ki so opredeljene v priporočilu Komisije o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v

zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja<sup>19</sup>, in rezultatom takih skupnih ocen tveganja;

6. okrepijo medsektorsko sodelovanje znotraj vlade, zlasti s povezovanjem oblikovalcev politik, pristojnih za visokošolsko izobraževanje, raziskave in inovacije, zunanje zadeve ter obveščevalno in varnostno dejavnost;
7. olajšajo izmenjavo informacij z javnimi in zasebnimi raziskovalnimi organizacijami o zgoraj navedenih analizah in raziskavah, tudi s tajnimi in netajnimi podatki ali namenskimi uradniki za zvezo;
8. pridobijo vpogled v odpornost sektorja ter učinkovitost in sorazmernost veljavnih politik za varnost raziskav, po možnosti tudi z rednim preizkušanjem odpornosti in simulacijami incidentov;
9. da se zagotovi skladnost z veljavnimi pravili EU o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo in sankcijami, sprejetimi na podlagi člena 29 PEU in člena 215 PDEU, sprejmejo nacionalne ukrepe, zlasti glede nematerialnega prenosa tehnologije, ter okrepijo izvajanje in uveljavljanje režimov sankcij, pomembnih za raziskave in inovacije, kot so tisti, ki prepovedujejo prenos nekaterih tehnologij;
10. proaktivno prispevajo k platformi EU „vse na enem mestu“ za boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije z izmenjavo orodij in virov, razvitih z javnim financiranjem, da se olajša čezmejna uporaba teh orodij in virov ter da se zagotovijo na uporabniku prijazen in dostopen način;
11. skupaj z zasebnim sektorjem razvijejo ciljno usmerjene informacije in smernice za podjetja, ki sodelujejo v zasebnih raziskavah in inovacijah, vključno z raziskovalno intenzivnimi zagonskimi podjetji ter malimi in srednjimi podjetji;
12. po potrebi in na podlagi ocene tveganja proučijo uporabo ukrepov iz tega priporočila za dejavnosti mednarodnega sodelovanja v visokošolskem izobraževanju, vključno z dejavnostmi mobilnosti študentov in osebja;

#### *Vloga organizacij za financiranje raziskav*

13. sodelujejo z organizacijami za financiranje raziskav za zagotovitev, da:
  - (a) je varnost raziskav sestavni del postopka prijave, v katerem se upoštevajo različni dejavniki, ki skupaj določajo profil tveganja projekta. Cilj je spodbuditi upravičence, da razmislijo o kontekstu, v katerem poteka sodelovanje na področju raziskav in inovacij, ter o motivih in (skritih) načrtih, ki bi lahko imeli pomembno vlogo, s čimer se zagotovi, da se morebitna tveganja in grožnje opredelijo vnaprej, da se čim bolj preprečijo težave v poznejših fazah;
  - (b) se pri raziskovalnih projektih, izbranih za financiranje, ki vzbujajo pomisleke („opozorilni znaki“), tveganje oceni sorazmerno z njihovim profilom tveganja, na podlagi tega pa se sprejmejo ustrezni zaščitni ukrepi za obravnavanje ugotovljenih tveganj ter hkrati zagotovi, da se čas do dodelitve sredstev po nepotrebem ne podaljša, in prepreči kakršno koli nepotrebno upravno breme;
  - (c) se pri uporabi zaščitnih ukrepov v nacionalnih programih financiranja upoštevajo ukrepi, ki se uporabljajo v ustreznih programih financiranja EU;

---

<sup>19</sup> Priporočilo Komisije z dne 3. oktobra 2023 o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja ([povezava](#)).

- (d) prijavitelji od potencialnih partnerjev za projekte z visokim tveganjem zahtevajo zagotovila, na primer s sklenitvijo sporazuma o partnerstvu, da bodo rezultati raziskav uporabljeni na način, ki podpira temeljne vrednote, vključno s spoštovanjem človekovih pravic;
- (e) so v organizaciji za financiranje na voljo ustrezno strokovno znanje in spretnosti za obravnavanje vprašanj glede varnosti raziskav ter za vzpostavitev ustreznih ukrepov spremljanja in ocenjevanja za nadzorovanje projektov v različnih fazah, vključno s spremljanjem incidentov in sprejemanjem verodostojnih ukrepov v primeru neskladnosti;

*Podpora visokošolskim institucijam in drugim raziskovalnim organizacijam*

14. spodbujajo in podpirajo visokošolske institucije in druge raziskovalne organizacije, da:
- (a) oblikujejo platformo deležnikov v celotnem sektorju, da bi olajšale izmenjavo informacij, vzajemno učenje, razvoj orodij in smernic ter poročanje o incidentih, in razmislijo o združevanju virov, da bi čim boljše izkoristile omejene in razpršene vire ter strokovno znanje in izkušnje;
  - (b) strukturirano izvajajo notranje postopke obvladovanja tveganja, vključno z ocenjevanjem tveganja, skrbnim preverjanjem potencialnih partnerjev in prenosom na višje ravni notranjega odločanja v primeru elementov, ki vzbujajo pomisleke („opozorilni znaki“), pri tem pa se izogibajo nepotrebemu upravnemu bremenu;
  - (c) pri sklepanju sporazumov o raziskovalnem partnerstvu s tujimi subjekti, tudi prek memorandumov o soglasju, vztrajajo pri vključitvi ključnih okvirnih pogojev, kot so spoštovanje temeljnih vrednot, akademska svoboda, vzajemnost in dogovori o upravljanju intelektualnih sredstev, vključno z razširjanjem in vrednotenjem rezultatov, licenciranjem ali prenosom rezultatov in ustanavljanjem spin-off podjetij, ter zagotovijo izhodno strategijo v primeru, da pogoji iz sporazumov niso izpolnjeni;
  - (d) ocenijo tveganja, povezana s programi za nadarjene v visokošolskem izobraževanju in raziskavah, ki jih sponzorirajo tuje vlade, zlasti s poudarkom na morebitnih neželenih obveznostih, naloženih njihovim upravičencem, in zagotovijo, da ponudniki tečajev in usposabljanj v kampusu, ki jih sponzorirajo tuje vlade, spoštujejo poslanstvo in pravila institucije gostiteljice;
  - (e) vlagajo v namensko notranje strokovno znanje in spretnosti na področju varnosti raziskav, dodelijo odgovornost za varnost raziskav na ustreznih organizacijskih ravneh ter vlagajo v kibernetško higieno in ustvarjanje kulture, v kateri sta odprtost in varnost v ravnovesju;
  - (f) razvijajo programe usposabljanja, vključno s spletnimi tečaji, za strokovnjake in nove zaposlene kot del njihovega uvajanja v delo, pa tudi učne načrte, namenjene usposabljanju naslednje generacije svetovalcev za varnost in oblikovalcev politik, ter usposabljujejo kadrovnike, da v okviru postopka strukturnega preverjanja preverijo in odkrijejo elemente, ki vzbujajo pomisleke („opozorilni znaki“) v prijavih za raziskovalna delovna mesta, zlasti tistih na kritičnih raziskovalnih področjih;

- (g) v znanstvenih publikacijah in vseh drugih oblikah razširjanja rezultatov raziskav zagotovijo popolno preglednost virov financiranja in povezav raziskovalnega osebja ter preprečijo, da bi tuje odvisnosti in navzkrižja interesov ali obveznosti vplivale na kakovost in vsebino raziskav;
- (h) uvedejo fizično in virtualno delitev, ki zagotavlja, da se za področja, kot so laboratoriji in raziskovalna infrastruktura, podatki in sistemi, ki so še posebno občutljivi, dostop odobri izključno na podlagi potrebe po seznanitvi, za spletne sisteme pa so vzpostavljene zanesljive ureditve za kibernetiko varnost;
- (i) zagotovijo, da se preprečujejo vse oblike neposredne in posredne diskriminacije in stigmatizacije, da se zagotavlja varnost posameznikov, pri čemer se posebna pozornost namenja prisili diaspore s strani matične države in drugim oblikam zlonamernega vpliva, ki lahko povzročijo samocenzuro in lahko vplivajo na varnost tujih raziskovalcev, doktorskih kandidatov in študentov, ter da se o incidentih poroča;

#### *Podporni ukrepi na ravni Unije*

15. polno sodelujejo, da bi olajšale ukrepe, ki jih je Komisija sprejela ali jih namerava sprejeti v podporo izvajanju tega priporočila, zlasti naslednje:
  - (a) celovita uporaba odprte metode koordinacije, zlasti struktur upravljanja ERP, da bi se povečala ozaveščenost ter olajšala vzajemno učenje in doslednost politik;
  - (b) vzpostavitev evropskega strokovnega centra za varnost raziskav kot osrednje točke, povezane s platformo Komisije „vse na enem mestu“ za boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, ki bo prispeval k oblikovanju skupnosti praks po vsej EU in vzdrževanju strukturnega dialoga z organizacijami deležnikov, pa tudi k politično relevantnim raziskavam o varnosti raziskav ter analizi trendov in vzorcev po vsej Uniji;
  - (c) v sodelovanju z visokim predstavnikom krepitev situacijskega zavedanja oblikovalcev politik s strukturno oceno hibridnih groženj, ki vplivajo na raziskovalni in inovacijski ekosistem;
  - (d) razvoj metodologije za preizkušanje odpornosti, ki jo lahko na nacionalni ravni prostovoljno uporabljajo visokošolske institucije ter javne in zasebne raziskovalne organizacije;
  - (e) nadaljevanje dela pri ocenjevanju tveganj kritičnih tehnologij<sup>20</sup> skupaj z državami članicami in ob sodelovanju deležnikov ter sodelovanje v dialogu, da se zagotovita izmenjava informacij in doslednost pristopa glede ocenjevanja tveganj in zaščitnih ukrepov za varnost raziskav v nacionalnih programih financiranja in tistih v ustreznih programih financiranja EU;
  - (f) razvoj orodij in virov, namenjenih vsem državam ali posameznim državam, ki bodo visokošolskim institucijam ter javnim in zasebnim raziskovalnim organizacijam v podporo pri izvajanju skrbnega preverjanja potencialnih partnerjev, ter skupaj z organizacijami deležnikov na ravni EU organiziranje foruma deležnikov o varnosti raziskav na vsaki dve leti;

<sup>20</sup> Priporočilo Komisije o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja z dne 3. oktobra 2023 ([povezava](#)).

- (g) po potrebi priprava razlagalnih smernic o razvoju postopkov ocenjevanja tveganja in o uporabi ustrezne zakonodaje EU;
- (h) sodelovanje s sektorjem za raziskave in inovacije, da se oceni, kako najbolje povečati preglednost virov financiranja raziskav in povezanosti raziskovalcev;
- (i) okrepitev dialoga z mednarodnimi partnerji o varnosti raziskav in sprejemanje pobud za oblikovanje skupnega stališča EU o tej temi v večstranskih forumih.

## **POROČANJE**

1. Priporoča se, da države članice to priporočilo izvedejo takoj, ko je to mogoče. Države članice so pozvane, da Komisiji do [vstaviti je treba datum 9 mesecev po sprejetju s strani Sveta] predložijo svoj akcijski načrt (iz točke 2 priporočil državam članicam) z ustreznimi ukrepi, ki jih je treba sprejeti za povečanje varnosti raziskav, ob upoštevanju izhodiščnega položaja posamezne države članice.
2. Komisija bo napredek pri izvajanju tega priporočila spremljala z uporabo okvirov ERA za spremljanje upravljanja in poročanje o njem, v sodelovanju z državami članicami in po posvetovanju z zadevnimi deležniki, ter vsaki dve leti poročala Svetu v okviru dvoletnega poročanja o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam. Po temeljiti oceni in ob upoštevanju prihodnjega razvoja geopolitičnih razmer se lahko predlagajo nadaljnji koraki in ukrepi.

V Bruslju,

*Za Svet  
predsednik*